

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. סוכה המדובללת ... סוכה ענייה.....1.....
- ב. קנה עולה וקנה יורד .....1.....
- ג. קורה היוצאה מכותל זה ... וכן שתי קורות ... ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אין צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת .....3.....
- ד. שתי קורות המתאימות ... אם מקבלות אריח לרחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת.....3.....
- ה. ושצילתה מרובה מחמתה כשרה כי הדדי פסולה ... מלמעלה ... כוונת מלעיל כאיסתרא מלתחת .....4.....
- ו. המעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים ... כוכבי חמה נראין מתוכה ... מכשירין 5
- ז. העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה .....6.....
- ח. בראש האילן או על גבי גמל כשרה ואין עולין לה ביום טוב שתיים באילן ואחת בידי אדם או שתיים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב.....6.....

דף כב.

א. סוכה המדובללת ... סוכה ענייה

סוכה¹ שהסכך שעליה הגו כיסוי דק מאד שיש בו אויר הרבה, אלא שאין שלשה טפחים אויר במקום אחד, ובין הכל צלתו מרובה מחמתו שהסכך היא מרובה מן האויר הרי זו כשרה.

ב. קנה עולה וקנה יורד

סוכה שהסיכך שלה² מבולבל כלומר שקני הסכך שלה אינם מושכבים זה אצל זה, אלא קנה עולה למעלה וקנה יורד למטה או שענפי הסכך שמקצתו עולה מעט למעלה ומקצתו יורד מעט למטה, אף על פי שמתוך כך חמתה מרובה מצלתה כשרה, שמודדים אנו את כמות החמה כך שאם תעמוד

¹ שו"ע ונו"כ תרלא ד

² שו"ע שם ה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

החמה באמצע הרקיע כנגד ראש כל אדם יהיה צלתה מרובה מחמתה, ואין לפסול אותה מחמת חמה הבאה מן הצד באלכסון.

במה דברים אמורים כשאין בהפרשי הגובה שבין הסכך העולה להיורד ג' טפחים שכל פחות מג' טפחים הרי הוא כלבוד, ומצטרפין זה עם זה להיות נקראים סכך אחד. אבל אם יש ביניהם שלשה טפחים, אין מצטרפין זה עם זה ואין זה נחשב סכך כלל³.

אך אם יש ברוחב הסיכוך העולה בקנים העליונים כשיעור גג, שבכל קנה וקנה מן הסכך היה רחבו טפח על טפח או יותר, והוא מכוון כנגד האויר שבין התחתון, אף על פי שיש ביניהם יותר מג' טפחים כשרה.

לפי שאנו אומרים "חבוט רמי" שפירושו השלך והשפל על האויר שתחתיו⁴, כלומר שאנו רואים את העולה כאלו ירד למטה ומונה באויר שכנגדו.

אולם זה רק כשיהא רוחב האויר כרוחב העולה או יותר ממנו כלומר שהאויר שבין שני הצדדים צריך שיהיה רחב טפח, כדי שאילו היה יורד מה שלמעלה למטה היה יכול להיכנס ולהיקבע ביניהם לסתום האויר, אבל אם לא היה באויר טפח אין אומרים חבוט רמי אפילו שיש טפח במה שלמעלה ואם היה העולה רחב מטפח י"א⁵ שצריך שיהיה אויר למטה כרחבו, ואם היה פחות ממנו, וכן אם העולה אינו מכוון ממש כנגד האויר שתחתיו בענין שאם היה יורד למטה כנגדו ממש היה מקצתו נוגע בסכך התחתון, אין אנו רואין אותו כאלו ירד למטה. וי"א⁶ שמספיק שיהיה טפח.

וכל שיעורין הללו הן הלכה למשה מסיני.

³ ובסוכה גדולה בעלת שלשה דפנות שהסכך מונח בשתי מפלסים, בהפרש גובה של יותר מג' טפחים, ובכל שטח יש שיעור סוכה של ז' על ז' טפחים אבל אין לכל שטח אלא ב' דפנות, יש לעיין אם נידון כל שטח בפני עצמו ואין לכל אחד ג' דפנות והסוכה פסולה, או דילמא מצטרפין שני השטחים יחד להיות סוכה אחת וכשירה. ויש לדון לומר דופן עקומה על כל צד ולהכשיר משום כך הצד שכנגדו ואכמ"ל

⁴ והוא בענין "גוד-אחית", אלא שבמחיצה שהחוד יורד למטה שייך לומר גוד אחית, היינו משוך אותה והורד, ובדבר המושל לרוחב ובא לסתום אויר שלמטה שייך לומר חבמה

⁵ כס"מ בדעת הרמב"ם וכן משמע לשון שו"ע הרב שם סעי' ז

⁶ דעת הרמ"א שם כמסקנת הריטב"א בחידושו דכל שיש בין התחתונות טפח סגי (הגר"א בביאורו והגרע"א). ביאור הלכה שם ד"ה טפח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ג. קורה היוצאה מכותל זה ... וכן שתי קורות ... ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אין צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת

כבר התבאר בעירובין יד. ולעיל דף יח. שמבוי שהכשירוהו בקורה כדי
למלטל בו בשבת והיתה הקורה מונחת בכותל ימין⁷ ואינה מגיעה לכותל
שמאל שכנגדה, או אפילו אינה מגעת לשניהם, כגון שהניחם על עמודים
סמוך לכתלים פחות מג' טפחים, כשירה, שנחשבת כמונחת על כתלי המבוי
מדין לבוד. יותר מג' טפחים פסולה, שהרי אינה מונחת על כתלי המבוי
וצריך להשלימה על ידי חתיכת קורה.

וכן ב' קורות אחת מונחת על כותל זה ואחת מונחת כנגדה על הכותל השני
ומקבילות זו לעומת זו אך אינם מגיעות זו לזו אם אין ביניהם ג' טפחים
כשרה, יש ביניהן ג' טפחים פסולה.

הסתפקו האחרונים לפסול⁸ אם היו שתי הקורות מרוחקות מהכותל פחות מג' טפחים, ואין ביניהם
ג' טפחים, כיון שצריך לומר לבוד גם לכותל וגם לקורה עצמה.

דף כב:

ד. שתי קורות המתאימות ... אם מקבלות אריח לרחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת

הניח ב' קורות זו אצל זו לא בזו רוחב טפח ולא בזו רוחב טפח⁹, אם יש
בשתיהן חצי טפח אינן מצטרפין לרוחב טפח אלא אם כן הן קרובות זו לזו
בתוך טפח, שאף שכל פחות מג' טפחים כלבוד, הוא מכל מקום הרי אינן
ראויות לקבל אריח לרחבו אלא אם כן הן בתוך טפח זו לזו, שהרי אריח

⁷ שו"ע ונו"כ שסג כא

⁸ חזו"א עו ס"ק ה

⁹ שו"ע ונו"כ שסג כב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

הוא טפח ומחצה, שאז יכול להניח רוחב האריה על שתיהן כאצבע ממנו על זו וכאצבע ממנו על זו, וטפח באמצע.

ואם הן זו למעלה מזו פסולות בכל ענין¹⁰, כיון שאינן ראויות לקבל אריה, ואין כאן היכר כלל שלקביעות הונחו שם.

ויש מקילים שאם אין בין זו לזו שלשה טפחים, א"צ להביא קורה אחרת ואפילו היתה אחת למעלה ואחת למטה רואין את העליונה כאלו היא למטה, ואת התחתונה כאלו היא למעלה, ובלבד שלא יהיה ביניהן ג' טפחים לא בגובה שביניהם, ולא במרחק שביניהם. שפחות מג' טפחים כלבוד הוא. ויש להחמיר כדיעה הראשונה.

אבל יש ביניהם ג' טפחים בגובה, גם לדיעה השניה אין רואין אותן כאלו ירדה זו ועלתה זו. וכן אם המרחק ביניהם עולה על ג' טפחים, אפילו שבגובה שביניהם הם פחות הרי אין כאן קורה טפח.

וכן אם העליונה למעלה מעשרים אמה, על אף שהתחתונה בתוך ג' אליה ולמטה מעשרים אמה, וכן אם התחתונה למטה מעשרה טפחים מן הארץ על אף שהעליונה בתוך ג' ולמעלה מעשרה טפחים פסולה.

ה. ושצילתה מרובה מחמתה כשרה כי הדדי פסולה ... מלמעלה ... כוזיא מלעיל כאיסתרא מלתחת

סוכה¹¹ שאין הסכך שעליה מרובה מן האויר אלא הן שוין שטחם פסולה, לפי שהחמה הנכנסת באויר הסיכוך כשהיא מגיעה לקרקעית הסוכה היא מתפשטת יותר ממה שהיא למעלה באויר הסיכוך, ונמצא שהסוכה למטה בקרקעיתה היא חמתה מרובה מצלתה, ואז יתבטל המיעוט נגד הרוב והוי כאלו לא סיכך כלל.

אבל אם למטה בקרקעיתה היא חמתה וצלתה שוין כשרה. לפי שידוע שלמעלה בהסכך האויר הוא מועט מן הסיכוך, וצלתה למעלה היא מרובה מחמתה והרי זה סכך גמור.

¹⁰ שו"ע שם כג

¹¹ שו"ע ונו"כ תרלא א

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

**ו. המעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים ... כוכבי
חמה נראין מתוכה ... מכשירין**

לכתחלה צריך לעשות¹² את הסיכוך קל וקלוש בענין שיהיו הכוכבים הגדולים נראים מתוכו בלילה, ואפשר שמספיק אפילו אם הוא רואה רק במקום אחד¹³.

ובדיעבד אפילו היתה מעובה כמין בית עד שאין זהרורי שמש נראים מתוכה כשרה¹⁴.

במקומות קרים או חמים מאד יכול לכתחילה לסכך את הסוכה בסכך עב הרבה כדי שלא יצטער ברוח ובצינה או בחום¹⁵.

אולם זה רק כשיכול המטר לירד בתוכה, כמבואר לעיל דף ב. אבל אם היה הסכך מעובה כל כך עד שאין המטר יכול לירד בתוכה אפילו כשיורדין גשמים מרובים פסולה¹⁶, אפילו אם יש רק ד' טפחים של סכך כזה במקום אחד¹⁷. לפי שאין נקראת סוכה אלא על שם הסכך וסכך עראי מגין מן העל בלבד, ובזה היא דירת עראי, אבל אם מגינה גם מן המטר אין נקראת סוכה¹⁸ אלא כמין בית היא זו. וי"א¹⁹ שאין פסול זה מן התורה אלא מדרבנן. מ"מ אם אין אפשרות אחרת יש לסמוך על המכשירים.

¹² שו"ע שם ג

¹³ מ"ב ס"ק ה

¹⁴ מ"ב שם

¹⁵ בד"מ הביא בשם מהרי"ל דמותר לסכך הסוכה עב הרבה דא"א שלא יראו בה כוכבים אף על גב דבלילה אינו רואה הכוכבים מ"מ ביום איכא חורים וסדקים בכמה מקומות עכ"ל ועיין בספר בכורי יעקב דהמקיל כוותיה לא הפסיד ובפרט היכי שיש לחוש דאם יעשה הסכך דק יותר ינשב הרוח יותר תוך הסכך ויצטער ברוח ובצינה. מ"ב ה

¹⁶ ועיין שו"ת צי"א טו כה שכתב "לא פסל ר"ת לסכך בהם כי אם היכא שגם תוקעם במסמרים, דאז רק אז נקרא זה דמצלת מן הגשמים, אבל אילו רק משכיבין זה אצל זה מבלי שיתקעם במסמרים אז היה גם ר"ת מכשירן מפני דאז אינה מצלת במציאות מן הגשמים".

¹⁷ ומכל מקום אם נטל אחר כך מקצת עובי הסכך מעליו אין צריך לנענע הנשאר אפילו הניחו בבת אחת, כי אין שם סכך פסול ממש עליו. פמ"ג מובא במ"ב ס"ק ה

¹⁸ ועיין סימן תרל"א במ"א ס"ק ב ובפמ"ג א"א שם. ובתוספות ריש סוכה ד"ה כי, משמע מן התורה פסול באין מטר יורד, דסככה עראי בעינן דוקא, יע"ש, ומשום הכי קללה בחג הגשמים, יע"ש וצ"ע

¹⁹ פרי מגדים משבצות זהב סימן תרלה ס"ק ב. דבאין מטר יורד, רק מדרבנן אטו גזירת בית וכך הוא לשון המ"ב שם ס"ק ו

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ולפיכך אם החל לרדת גשם ויש לו אפשרות לכסות את הסוכה בלוחות עץ שאינם מעובדים. עדיף שיכסה ויאכל וישן בסוכה מאשר שייכנס לביתו²⁰.

ולכו"ע אם נטל אחר כך מקצת עובי הסכך מעליו, אין צריך לנענע הנשאר אפילו הניחו בבת אחת, כי אין שם סכך פסול ממש עליו²¹.

על אף שלענן ראיית הכוכבים הנוכח די אם הוא רואה רק במקום אחד אך אם היה מעובה הרבה מאוד עד שאין הגשם יכול לירד בתוכה, כל שיש ד' טפחים ביחד סכך פסול נקרא, ואין לשבת תחתיו²², ודינו ככל דיני סכך פסול בדפים הבאים להלן.

סכך המציל מירידת הגשמים לתוך הסוכה, לא מחמת כמותו ועוביו אל על ידי צורת הנחתו, יש מתירים²³ מכיון שיש ריוח אויר שמשם רואים את הכוכבים, ויכול ליכנס משם רוח ויתושים וכדו', וא"כ הרי זה כדירת עראי, וכתבו להדר לעשות סוכה כזאת במקום שמצוי הרבה ירידת גשמים בסוכות, כי בזאת יוכל לקיים מצוות ישיבת סוכה גם בשעה שהגשמים יורדים. ויש אוסרים²⁴

ז. העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה

יבואר להלן דף כג. בעזחי"ת

ח. בראש האילן או על גבי גמל כשרה ואין עולין לה ביום

טוב שתים באילן ואחת בידי אדם או שתים בידי אדם

ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב

²⁰ במחצית השקל (סימן תרם סק"ט) וכן כתב הבכורי יעקב (סימן תרכו ס"ק יב) והוסיף עוד שאפילו אם הנסרים רחבים ד' שפסולים הם לסכך, אינם פסולים אלא מדרבנן, ובשעת הדחק הם כשרים, כמבואר במג"א (סימן תרכט ס"ק כב), ואין לך שעת הדחק גדול מזה שלא יכול לאכול בסוכה רגילה מפני הגשמים, ולכן יכסה את הסוכה בגג לשם מצות סוכה וישב תחתיו ולא יברך.

²¹ פמ"ג תרלא שם מובא בשעה"צ ס"ק ה

²² ועיין מועדים וזמנים ח"ה בהוספות לח"א סי' צ"ו בשם ס' פאר עץ היים

²³ תשובת הגרי"ש אלישיב שליט"א הובאה בפסקים והערות שבסו"ס הסוכה השלם עיין שם, ושם במילואים לפ"ט אות מ"ז שכן דעת הגר"ח קניבסקי והגר"ח קרויווירטה שליט"א להכשיר סוכה כזו, וכן העלה להתיר בשו"ת שרגא המאיר ח"ו סי' קי"א

²⁴ שו"ת קנה בושם ח"ב סי' כ"ו ובסוף התשובה מביא תשובתו של הגרי"י ווייס זצ"ל בעל מנחת יצחק שהסכים עמו לאסור, שו"ת להורות נתן ח"ה סי' מ"ג. ועיין. שו"ת שבה"ל ח"ז סי' ס', ובשו"ת קנין תורה ח"ה סי' ס"ו.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

העושה סוכתו בראש הגמל, או בראש האילן²⁵, וראש האילן הוא קרקעית סוכתו ועשה שם מחיצות וסיכך על גביהן כשרה, ואין עולין לה בשבת ויו"ט. שהרי אסור להשתמש בבעלי חיים ובמחובר לקרקע בשבת ויום טוב.

ואפילו כדי לקיים מצות אכילת כזית בסוכה אין עולים, שאין דוחין אפילו שבות של דברי סופרים מפני קיום מצות סוכה. לפי שהכמים השוו את דבריהם לשל תורה והעמידו דבריהם לבטל דברי תורה בשב ואל תעשה²⁶. ואם עבר ועלה יצא ידי חובה²⁷.

ואפילו אם הסוכה היא על הארץ אלא שהקנים של סכך נסמכין על האילן אסור לכנוס לתוכה בשבת ויו"ט, גזירה שמא ישתמש בסכך שיניח שם חפציו או יתלה בו שום דבר, ונמצא משתמש בצדדי האילן, שהסכך שסמוך על האילן נקרא צדדי האילן ואסור להשתמש בו בשבת ויו"ט.

במה דברים אמורים בימים הראשונים שהיו רגילים להשתמש בסכך להניח ולתלות שם חפציהם, אבל עכשיו שאין רגילין בכך אין חוששין לכך, ולפיכך יש להתיר ליכנס לתוכה בשבת ויו"ט.

ומכל מקום לכתחלה אין לסמוך את הסכך על האילן שאין מעמידין את הסכך לכתחלה אלא בדבר הראוי לסכך. כמבואר לעיל דף כא: אך יכול להעמיד קרשים על האילן, ולהניח עליהם את הסכך, אפילו לכתחילה²⁸.

²⁵ שו"ע ונו"כ תרכה ג

²⁶ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תקפו סעיף כב

²⁷ מ"ב שם יח בשם הר"ן

²⁸ מ"ב שם יז

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>